

TÜRKİYE’NİN BÜTÜNLÜĞÜNÜ ÖNCELİKLE İŞÇİ SINIFI SAVUNUYOR (I)

Aydınlık Dergisi, 1 ve 8 Haziran 2003

Yıldırım Koç

Adalet ve Kalkınma Partisi ve 58. – 59. Hükümetler tarafından hazırlattırılan Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı, Belediye Kanun Taslağı, Büyükşehir Kanun Taslağı, İl Özel İdaresi Kanun Taslağı ve Belediye ve İl Özel İdaresi Gelirleri Kanun Taslağı, üniter devlet yapımız ve sosyal devlet açılarından önemli sakıncalar taşımaktadır.

Bu tasarıların yasalaşmasının ülkemize ve halkımıza vereceği zararlar konusunda mücadele bayrağını TÜRK-İŞ ve bağlı sendikalar (özellikle YOL-İŞ) açmıştır. Diğer bir deyişle, Türkiye’nin bütünlüğünü ve bağımsızlığını öncelikle işçi sınıfımız savunmaktadır. Gelecekte dönemin tarihini yazacaklara yardımcı olmak amacıyla, bu konudaki çalışmalarını özetliyorum.

Söz konusu tasarı taslaklarının ilk biçimleri 2002 yılı Aralık ayında ortaya çıktı. TÜRK-İŞ bu düzenlemelere derhal tepki gösterdi. TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu’nun 9 Ocak 2003 günlü toplantısına sunulan ve Başkanlar Kurulu tarafından onaylandıktan sonra kitap olarak basılan “Çalışma Hayatının Sorunları ve Taleplerimiz” raporunda şöyle deniyordu ¹:

“Ülkemizde son yıllarda mahalli idareler reformu çerçevesinde genel ve katma bütçeli kuruluşların taşra teşkilatlarının il özel idarelerine ve belediyelere devrine ilişkin uygulamalar tartışılmaktadır. Bu nitelikteki uygulamalara girilmemeli, mahalli idareler reformunda, Türkiye Cumhuriyeti’nin üniter devlet yapısını zayıflatacak düzenlemelere izin verilmemeli; merkezi idareye bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışan kamu işçilerinin mahalli idarelere devrine yol açacak adımlardan kaçınılmalıdır.”

Konuya ilişkin ilk taslakların ortaya çıkmasının ardından, Orman-İş, Tarım-İş, Koop-İş, Tezkoop-İş, Yol-İş, Haber-İş ve Sağlık-İş hukukçuları, TÜRK-İŞ hukukçuları ve uzmanları ile 3 Mart 2003 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi’nde bir toplantı yaparak söz konusu metinleri değerlendirdiler. Toplantı sonrasında hazırlanan metinde şu değerlendirme yer alıyordu:

“Tasarı taslaklarının gerekçeleri bilinmediği için mevcut hali ile her iki tasarı taslağı da Anayasa’da tanımlanan devlet şekline ve ülkenin bölünmez bütünlüğüne aykırı, sosyal devlet olma ilkesini ortadan kaldıran, kamu hizmetlerini bedel karşılığı verilen hizmete dönüştüren bir yapıdadır ve bu yönü ile Anayasaya aykırılık taşımaktadır.

“Tasarı taslakları ile gerçekleştirilmek istenilen ‘idari reform’ özünde, üniter yapının tasfiyesi, sosyal devlet ilkesinin terk edilmesi ve mahalli idareler güçlendirilerek eyalet sistemine geçilmesi temel fikrini yansıtmaktadır.”

TÜRK-İŞ’in 5 Mart 2003 tarihli talepleri (“58. Cumhuriyet Hükümeti’nden Öncelikli Talepler”) arasında bu konu aşağıdaki biçimde ele alınmıştı:

“Mahalli İdareler Reformunda, Türkiye Cumhuriyeti’nin üniter devlet yapısını zayıflatacak ve sosyal devlet anlayış ve uygulamalarını tahrir edecek düzenlemelere izin verilmemeli; merkezi idare çalışanlarının mahalli idarelere devrine ve işçi statüsünden çıkarılarak sözleşmeli personel statüsüne sokulmasına yol açacak adımlardan kaçınılmalıdır. Bu konuda, yetkili taraflarla görüşülerek mutabakat sağlanması yoluna gidilmelidir. Merkezi idarenin yeniden yapılandırılmasında, çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının da bölge müdürlüklerinin kapatılması kararından vazgeçilmelidir.”

¹ TÜRK-İŞ, **Çalışma Hayatının Sorunları ve Talepleri**, Ankara, 2003, s.124.

Tarım-İş Sendikası Genel Başkanı Bedrettin Kaykaç, 22 Mart 2003 günü Tarım-İş Sendikası'nın Genel Kurulu'nu açış konuşmasında şunları söyledi ²:

“58. Hükümet'in bir diğer tehlikeli girişimi, mahalli idareler reform tasarısıdır. Bu tasarı Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısını parçalayacak ve ülkemizi 81 eyalete bölecektir.”

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, 4 Nisan 2003 günlü TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu toplantısı açış konuşmasında konuyu aşağıdaki biçimde ele aldı:

“Gündemde bulunan Mahalli İdareler Reform tasarısı uygulanırsa, birçok kuruluşumuzun taşra teşkilatları kapatılacak, merkezi devletin yetkileri 81 il'e dağıtılarak merkezi otorize zayıflatılacak, devletimizin üniter yapısı büyük darbe yiyecek, sosyal devlet büyük zarar görecektir, yüzbinlerce işçi sözleşmeli personel statüsüne geçirilecektir. Hükümet bu yanlış politikalarını değiştirmelidir.”

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, 4 Nisan 2003 günü yaptığı toplantısı sonrasında yayımladığı bildiri de şu değerlendirmeyi yaptı:

“TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu, Mahalli İdareler Reformu adı altında, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısını ve merkezi idareyi ciddi biçimde zayıflatmaya, sosyal devlete büyük darbe indirmeye, birçok bakanlığın taşra teşkilatını ortadan kaldırmaya, çalışanları sözleşmeli personel statüsüne geçirmeye ve Köy Hizmetleri Gn.Md.'nü ortadan kaldırmaya yönelik olarak hazırlanmış kanun tasarılarının temelden değiştirilmesini talep etmektedir.”

YOL-İŞ Genel Başkanı Fikret Barın, 12 Nisan 2003 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç'ın da katıldığı basın toplantısında şunları söyledi:

“Yerel Yönetim Reform Taslağı'ndaki politikanın hayata geçirilmesi, Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin üniter yapısına ve Anayasamızda emredilen sosyal devlet anlayışına büyük darbe indirecektir. Buna izin vermedik; vermeyeceğiz. Köy Hizmetleri Gn.Md.'ne sahip çıkmak, eyalet sistemine, federasyona, Türkiye'nin parçalanmasına karşı çıkmaktır, Türkiye'ye sahip çıkmaktır. Türkiye YOL-İŞ Sendikası, Türkiye'ye sahip çıkmıştır ve her ne pahasına olursa olsun çıkmaya devam edecektir.”

YOL-İŞ Başkanlar Kurulu 12 Nisan günü yaptığı toplantısı sonrasında yayımladığı bildiri de şunları belirtti:

“Başkanlar Kurulumuz, Yerel Yönetim Reform Taslağını ayrıntılı bir biçimde değerlendirmiştir. Bu tasarının yasalaşması durumunda, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğü ve sosyal devlet büyük zarar görecektir. Ayrıca, Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün kapatılması açıkça öngörülmektedir. Karayolları Gn.Md.'nün, DLH'nın, Afet İşleri Gn.Md.'nün, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın ve il müdürlüklerinin de kapatılması söz konusudur. Tasarının yasalaşması, Sendikamızın sonu demektir. Türkiye YOL-İŞ Sendikası, buna izin vermeyecektir.”

(devam edecek)

² Kaykaç, Bedrettin, **Tarım-İş Genel Başkanı Bedrettin Kaykaç'ın 16. Olağan Genel Kurulu Açış Konuşması**, Ankara, 2003, s.10.

TÜRKİYE’NİN BÜTÜNLÜĞÜNÜ ÖNCELİKLE İŞÇİ SINIFI SAVUNUYOR (II)

Yıldırım Koç

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Salih Kılıç, Ekonomik ve Sosyal Konsey’in Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın başkanlığında 16 Nisan 2003 günlü toplantısında yaptığı konuşmada, kamu yönetimi reformu tasarısı ve yerel yönetim reformu tasarıları konusuna aşağıdaki biçimde değindi:

“Bugünkü gündem maddelerimizle ilgili olmayan önemli diğer iki konu, kamu yönetimi temel kanunu tasarısı ve yerel yönetim reformuna ilişkin kanun tasarıları ve kamu toplu iş sözleşmeleridir.

“Bu tasarılar henüz Meclis’e gönderilmemiştir. Ancak elimizde bulunan metinler, Türkiye Cumhuriyeti’nin üniter devlet yapısı ve sosyal devlet açılarından kaygı verici düzenlemeler içermektedir. Tasarılar, ayrıca, bazı sendikalarımız açısından da önemli sorunlar yaratmaktadır. Bu konuda TÜRK-İŞ tarafından hazırlanmakta olan kapsamlı bir rapor, önümüzdeki günlerde Sayın Cumhurbaşkanımıza, zatialinize ve konuyla ilgili tüm yetkililere iletilecektir. Konsey’de temsil edilen hiçbir kuruluşla en küçük bir ön görüşme yapılmadan hazırlanan bu tasarılar da ciddi değişiklikler yapılması gerektiğine inanıyoruz. Konsey’in toplanması konusunda gösterdiğiniz hassasiyetin, bu konuda da gösterileceği umudunu taşıyoruz.”

Türk Metal Sendikası’nın aylık yayın organının Nisan 2003 sayısında (No.47), “Türkiye Belediye Değildir. Yerel Yönetimler Reformu, Cumhuriyet Devleti’nin Yarınları İçin Tehlikeli” başlıklı bir yazı yayımlandı. Yazıda şu görüşler yer almaktadır³:

“Yerel yönetimlere hem yetkinin, hem de otoritenin verilmesi, daha doğrusu devredilmesi, üniter devlet yapısını da zayıflatacak ve daha sonra da muhtemelen önce eyalet sistemine ve finalde de küçük, zayıf ve bağımlı devletçiklerin oluşmasına yol açacaktır.

“Öte yandan, yerel yönetimde, sendikaların ve diğer demokratik kitle örgütlerinin etkinliği kaybolacak ve yerine aşiretler, tarikatlar, sermaye grupları, tefeciler, tüccarlar, ‘yerel güçler’ olarak ortaya çıkacaktır. Temel hizmetlerin sunulmasında yerelliğin savunulması, halkın çıkarına değil, aleyhinedir...”

Yerel Yönetim Reformu adıyla beş kanun tasarısından oluşan yeni düzenlemeler, çok kısa yoldan ifade etmek gerekirse, üniter devlet yapısının bütünlüğü ve sosyal devlet açısından çok büyük sakıncalar içermektedir...

“Nüfus cüzdanlarımızda yazılı olan, sınır kapılarından girişte pasaportlara vurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti damgasını, hiçbir güç, hiçbir kuvvet, ‘Türkiye Büyükşehir Belediyesi’ olarak değiştiremeyecektir.”

Orman-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet Kafes de, Orman İşçisinin Sesi Gazetesi’nin Mart-Nisan 2003 sayısında (No.187) şunları yazdı:

“Bunun anlamı, Türkiye’nin birlik ve bütünlüğünü zayıflatmak, sosyal devlete büyük bir darbe indirmek, Türkiye’nin bütünlüğünün yerine eyalet sistemini getirmektir... Bu kanun tasarıları ülkemizin bütünlüğü açısından da, orman işçisinin bugünü ve geleceği açısından da son derece zararlıdır. Bu tasarılar Meclis gündemine gelmemelidir.”

YOL-İŞ Genel Başkanı Fikret Barın, çeşitli televizyon kanallarında düzenlenen programlara katılarak, tasarı ve tasarıların ülkemiz, halkımız ve işçiler açısından yarattığı sakıncaları anlattı.

³ TÜRKMETAL, Nisan 2003, s.15.

29 Nisan 2003 Salı günü, 81 ildeki YOL-İŞ üyeleri, Adalet ve Kalkınma Partisi il örgütlerini ziyaret ederek, tasarıları protesto etti. Ayrıca, birçok ildeki 1 Mayıs kutlamalarına katılan sendika üyeleri, işçi sınıfının genel ve evrensel taleplerinin yanı sıra, kamu yönetimi reformu tasarısında yer alan olumsuz düzenlemeleri de eleştirdiler.

YOL-İŞ Genel Başkanı Fikret Barın'ın 28 Nisan 2003 günlü Hürriyet Gazetesi'nde, 29 Nisan 2003 günlü Cumhuriyet Gazetesi'nde ve 30 Nisan 2003 günlü Vatan Gazetesi'nde yayımlanan birer sayfalık ilanları, kamuoyundan geniş bir destek gördü. YOL-İŞ, aynı günlerde 71 sayfalık **Yerel Yönetimler Reformu, "Devleti Yeniden Yapılandırma" mı? "Eyalet Sistemine Geçiş" mi?** kitabını yayımlandı ve dağıttı. Bu kitap, Orman-İş Sendikası tarafından da aynen basıldı ve dağıtıldı.

TÜRK-İŞ'in 10 Mayıs 2003 günü İzmir (Ekmeğine, İşine, Haklarına ve Vatanına Sahip Çık) mitinginde ve 17 Mayıs 2003 Ankara Tandoğan (Ekmeğine, İşine, Vatanına Sahip Çık) mitinginde eyalet sistemine açıkça karşı çıkıldı.

Tüm bu çalışmalar sürecinde ve sonrasında, bazı siyasal partiler ve bazı demokratik kitle örgütleri de sözkonusu tasarı ve taslaklara karşı çıktılar. Hükümet yetkilileri, TÜRK-İŞ önderliğinde gelişen ve yaygınlaşan bu tepki karşısında, kendi hazırladıkları tasarılarla ve taslaklara sahip çıkmayarak, konunun daha kapsamlı bir biçimde tartışılmasının ve bir şura toplanmasının ardından Bakanlar Kurulu'na getirileceğini belirttiler.